

Viděl jsem rok

Filip Topol

Viděl jsem rok.

že může být rok symfonií,
to jsem si možná myslel,
ale že ani jedna věta nebude rychlá,
to jsem nečekal.
Byly to čtyři andante -
čtyři Světy,
které do sebe plynule přecházely...
Takový řád a harmonie!

A přepadla mne úleva a spokojenost,
že tohle opravdu nemusím pochopit
a můžu to jen pozorovat.
Takový dar!
Až mě napadlo -
škoda že musím jíst
škoda že musím spát
že nejde jen tak plynout
skoro i nedýchat
a nebo jen vdechovat...

Když začínalo Jaro,
nebylo mi zrovna do skoku..
Žil jsem tehdy v domě s okny,
ale Jara se to naštěstí vůbec netýkalo.
Po probuzení se pomalu strojilo,
na první pohled to vypadalo,
že se někam chystá vyrazit...
Až pak mi došlo,
že si tu malou parádu dopřává
jen pro vlastní potěšení.
A ještě později mi připadlo,
že se prostě chce jen líbit -
- sobě i celému Světu.
A z toho jsem měl radost.
Nejdříve jsem mu tajně držel palce
a pak bezmezně obdivoval -
A za okny kvetla láska.
V některých jazycích
je Jaro ženského rodu,
to mě opravdu nepřekvapuje.
Když bylo se vším hotovo
a dvakrát třikrát se protočilo v zrcadle -
pak začalo čarovat.
Ovšem... to šel rozum stranou.

Některá kouzla byla tak jemná,
že ani neměla pointu,
a přesto se tajil dech,
co to bylo za zázraky.
Jiná zas dávala Jaru takovou moc,
že kam vstoupilo,
tam panovalo,
a okouzlený úžas se měnil v zasnoubení.
Nikdy jsem nezažil pocit takové vlídnosti,
ale zároveň i neústupnosti,

protože Jaro znalo svou cenu
a probouzelo lásku, ale i úctu.

Když se začalo ohlašovat Léto,
žádný smutek nenastal.
Žádné loučení, žádná nostalgická zastavení.
Z oparů jarních kouzel se pomalu vynořil most,
na němž si Jaro zatančilo malou proměnu,
z které vzešlo v podobě Léta.
Ani nebylo možné postřehnout,
jak je ten most dlouhý a z čeho je postaven,
a Léto se rozpřáhlo od obzoru k obzoru,
až rozkošnický se natáhlo a přikrylo
všemi odstíny žluti a okru.

To už jsem opustil dům s okny
a Léto mě vtáhlo do rozpálených ulic města,
kde stěny domů zářily jasem
a vzduch se tetelil
v táhlých rozžhavených dnech,
ve kterých prach se snášel
na ticho a ticho na prach.
A tak jsem miloval i Léto,
i když bylo občas trochu pyšné
a dokonce i zlomyslné -
to když metalo blesky z mřížoví kanálů,
nebo přibíjelo holuby k špinavým patníkům.

Ale jak dokázalo být i velkorysé -
jakými vznešenými gesty
mi nabízelo střechy kostelů
nebo chladnější zapomenutá zákoutí,
ve kterých, kdybych chtěl,
jsem mohl nahmatat zpomalený tep města -
ale já nechtěl...
Zpíjel jsem se tím královstvím
světla a tepla
a ani nedutal.
A mohl jsem i do přírody
a tam mi Léto ukazovalo nebe!

Málem jsem se neudržel
a chtěl ho obejmout,
ale bylo tak vysoko!
A to bylo dobře,
neboť ta závrať byla mnohem krásnější.
A Léto mi dovolilo pít hudbu vody -
a dýchat hudbu lesů,
cítil jsem doteky země,
a když jsem pohnul rukou,
vzduch mi protékal mezi prsty.
Léto prostě kralovalo,
s šarmem, vtipem, majestátem.

Zato Podzim...
Podzim se vynořil jako lapka z křoví,
nebo jako Černý princ,
který právě přemohl draka.
Nic tak tajemného jsem ještě neviděl...
Podzim dvou tváří -
jedné jasné a přímé
a druhé plné záhuby.
Nešel z něho strach - jen pustá osamělost.

Jeho krása byla nebezpečná -
on to věděl a snad to ho tolik zraňovalo.
A ač měl duši rozervanou,
dokázal nekonečně dlouho stát
a ani se nepohnout.
Nikdo mu nemohl pomoci
vymanit se z pout
té temně modré samoty
a on ani o nic nežádal.
Chtěl jen jedno:
chtěl noci.
Nesápal se po nich,
jen v klidu vyčkával,
až mu každá sama vklouzne
pod plášť do náruče,
chladná, ale odhodlaná.
A to ji pak vysadil na koně
a proháněli se spolu po nebi,
dokud je úsvit neunavil.
Mohlo by se zdát,
že most, na kterém došlo
k proměně Léta,
že ten most za sebou Podzim spálil,
ale nebylo tomu tak.
Žádné ze čtyř období toho roku
za sebou nezanechávalo zkázu.
Osamělost Podzimu jen nedokázala
pustit k sobě něco jiného než sebe samu.
Myslel jsem si, že Podzim trpí,
ale pak mi došlo, že také ne -
že to je zas řád věcí,
který nemohu a nechci pochopit.
Veliké tajemství,
jehož je snad Podzim mlčenlivým strážcem.
A také jsem ho začal milovat -
- z dálky a oddaně.
Jeho proměna byla tichá jako jeho příchod,
a i když jsem věděl, že tomu tak není,
jen u něho mi přišlo na mysl umírání...

A tak na Svět ztlumeně padla Zima.
Zima chůva.
Zima utěšitel, která uspávala,
a Zima opatrovník,
která chystala nové šaty novému Jaru.

Zima, která občas poskytla malá bezpečí,
jindy zas neváhala ukázat,
že ona je svorníkem klenby,
pod kterou se převaloval čas toho jednoho,
jediného roku.
Zima - jednou bílý duch,
podruhé zas vladař v hermelínu.
Zima - která se dokázala i válet celá špinavá,
a Zima - která se někdy tak nadechla,
že sis na ni mohl lehnout,
nebo ti vnikla do úst,
až jsi nemohl popadnout dech.
Jak ji nemilovat? I když se jakoby jen zdála...
Zimu, která do ulic vypouštěla šedivé preludy
a po nocích tiskla oblohu k zemi.
Zimu, která se tvářila jako vrátný, který zavírá,
ale jen proto, aby zas později mohl otevřít.

A tak jsem viděl rok.
Takhle jsem viděl jeden jediný svůj rok.
Nechtěl jsem mluvit o životě.
Vím, že dům s okny pořád stojí,
a lidi?
Lidi se do mého vyprávění nějak nevešli,
asi tam nepatří.